

ПІДПРИЄМНИЦТВО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Підприємництво» складена відповідно до освітньо-професійної програми Економіка підприємства, спеціальності 051 «Економіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процеси та методи організації та ведення підприємницької діяльності як важливої частки господарської діяльності в Україні.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна тісно пов'язана з дисциплінами «Економічна теорія», «Системи технологій», «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Маркетингові дослідження».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою викладання навчальної дисципліни «Підприємництво»** є надання майбутнім фахівцям знань про методологію підприємництва, розробку і реалізацію підприємництва, способи та засоби реалізації підприємницьких проектів і механізм управління ними, критерії оцінки ефективності підприємництва.

1.2. **Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Підприємництво»** є формування розуміння концепцій, методології, підходів і видів підприємництва; ознайомлення з основами підприємництва: розгляд сучасних теорій і практик підприємництва..

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні компетентності:

- **загальні:** здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність до адаптації та дій в новій ситуації; здатність приймати обгрунтовані рішення.

- **фахові:** здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами; здатність обгрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію; здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення; здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності; уміння раціонально організувати виробництво та планувати діяльність з використанням методів підвищення результативності виробничих систем підприємства; уміння розробляти елементи продуктової, цінової, збутової, кредитної, інвестиційної та зовнішньоекономічної політики суб'єктів господарювання; здатність проводити стратегічний аналіз, здійснювати стратегічний вибір та ідентифікувати резерви підвищення ефективності діяльності.

1.4. Програмні результати навчання: застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади); проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність; демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах; вміти здійснювати планування, координувати дії та контролювати процес формування й використання матеріальних, інформаційних, фінансових потоків підприємства та виробничий процес на підприємстві; набуті навички розробки продуктової, цінової, збутової, кредитної, інвестиційної та зовнішньоекономічної політики підприємства; вміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення в умовах невизначеності на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників з метою розвитку та підвищення ефективності діяльності підприємства.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин 4 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність та особливості підприємницької діяльності

Сутність підприємництва, його функції та роль у суспільстві. Суспільна та економічна основа підприємництва. Принципи та передумови підприємництва. Історичний розвиток поняття «підприємництво». Сутність понять «підприємництво» і «бізнес». різниця між ними. Протиріччя у бізнесі. Цивілізований бізнес: сутність, ознаки, значення. Особливості розвитку підприємництва в Україні. Сутність та методи державного регулювання підприємницької діяльності. Державна підтримка та сприяння розвитку підприємництва.

Тема 2. Суб'єкти й об'єкти підприємницької діяльності

Підприємець – ключова фігура ринкової економіки. Функції та правовий статус підприємця. Права, обов'язки і відповідальність підприємця. Формування лідерських якостей підприємця. Види та сфери підприємницької діяльності. Підприємство як основна форма господарювання у ринкових умовах: його сутність і функції. Класифікація суб'єктів підприємницької діяльності. Класифікація об'єктів підприємницької діяльності.

Тема 3. Мале підприємництво

Поняття малого підприємництва, якісні та кількісні підходи до визначення малих підприємств. Визначення статусу суб'єктів малого підприємництва в українському законодавстві. Місце малого підприємництва в економіці, його соціально-економічна значимість для розвитку країни. Переваги і недоліки малого підприємництва. Форми і методи підтримки малого підприємництва у зарубіжних країнах. Форми інтеграції малого і великого бізнесу. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні та за кордоном.

Тема 4. Планування власної справи

Сфери підприємницької діяльності. Підприємницька ідея, її джерела і методи пошуку. Планування власної справи: визначення місії, стратегії та цілей. Суть і принципи комерційного розрахунку. Виробничі ресурси: початковий, основний та обіговий капітал. Приватна власність як економічна основа підприємництва. Дослідження ринку. Оцінка кон'юнктури ринку, її показники. Підприємство як організаційна структура підприємництва: види й організаційні форми підприємств; класифікація суб'єктів підприємницького бізнесу; сутність, переваги та недоліки одноособового та колективного володіння.

Тема 5. Технологія заснування власної справи

Засновницькі документи і процес їх підготовки. Класифікатор видів економічної діяльності. Статутний фонд та особливості його формування. Порядок державної реєстрації фізичної особи - підприємця. Порядок державної реєстрації юридичної особи. Обмеження у провадженні підприємницької діяльності. Порядок ліцензування підприємницької діяльності. Способи (шляхи) створення власної справи. Припинення діяльності суб'єктів підприємництва.

Сутність поняття «бізнес-план», його призначення. Структура бізнес-плану. Резюме у бізнес-плані. Опис товару (послуги): характеристики товару, товарний асортимент, види послуг. Аналіз ринку та прогноз збуту. Використання мережі Інтернет під час дослідження суб'єктів та об'єктів ринку. Методи прогнозування збуту товарів (послуг). Визначення перспектив розвитку ринку. Маркетинг у бізнес-плануванні.

Тема 6. Підприємницькі ризики

Причини та сутність підприємницького ризику. Види підприємницьких ризиків. Фактори, що впливають на рівень підприємницького ризику, показники ризику. Способи оцінки підприємницьких ризиків. Управління підприємницькими ризиками. Основні механізми нейтралізації підприємницьких ризиків: прийняття ризику на себе, ухилення від ризику, мінімізація збитків, передача контролю за ризиком, страхування ризику, диверсифікація (метод розподілу) ризику, об'єднання ризику. Ухвалення підприємницьких рішень в умовах ризику. Основні форми профілактики ризиків.

Тема 7. Фінансування та особливості оподаткування підприємницької діяльності в Україні

Суть фінансів, грошових та фінансових відносин. Функції фінансів. Фінансування підприємницької діяльності. Внутрішні та зовнішні залучення фінансів. Лізинг, факторинг та форфейтинг. Інвестиції, їх види та особливості залучення та використання. Банківський та комерційний кредит. Принципи кредитування.

Система оподаткування підприємницької діяльності в Україні. Суб'єкти податкових правовідносин, податкова система. Податкова ставка та податкова пільга. Функції та види податків. Загальнодержавні податки та збори. Місцеві податки та збори. Методи нарахування податків. Державний бюджет. Особливості оподаткування юридичних і фізичних осіб-підприємців.

Тема 8. Основи управління підприємницькою діяльністю

Менеджмент і його значення у підприємстві. Рівні менеджменту та типи менеджерів. Критерії успішності підприємницької діяльності. Функції менеджменту у забезпеченні ефективної діяльності підприємства. Планування підприємницької діяльності. Визначення стратегії діяльності. Побудова структури підприємства та визначення повноважень працівників. Підбір та відбір персоналу. Навчання персоналу. Мотивування персоналу. Організаційні комунікації, їх роль у забезпеченні ефективної роботи підприємства. Організаційні рішення та процедура їхнього ухвалення у підприємстві. Контроль у підприємницькій діяльності: психологічні особливості здійснення контролю за роботою персоналу.

Тема 9. Комерційна діяльність підприємницьких структур

Сутність і значення комерційної діяльності у підприємстві. Правова база комерційної діяльності підприємницьких структур. Чинники розвитку комерційної діяльності. Суб'єкти комерційної діяльності у підприємстві.

Маркетинг, його концепції. Концепція вдосконалення виробництва. Концепція удосконалення блага. Товар, товарна марка і товарна політика. Життєвий цикл товару. Ціна, визначення ціни товару залежно від життєвого циклу товару. Реклама та її роль у підприємстві. Стимулювання збуту, зв'язки з громадськістю та особистий продаж. Ринок посередників. Взаємовідносини зі споживачами. Закон України «Про захист прав споживачів».

Тема 10. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств

Теоретичні засади підприємництва у зовнішньоекономічній сфері.

Поняття, сутність та функції зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: мета, методи, заходи.

Види зовнішньоекономічних операцій. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Організація

ділових контактів з іноземними партнерами. Організаційні основи підприємництва з іноземними інвестиціями. Сумісне підприємництво із зарубіжними партнерами. Зовнішньоекономічний договір (контракт): зміст, види, вимоги (умови), форми. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємств. Зовнішньоторговельні операції. Митна і ліцензійна практика у зовнішньоекономічній підприємницькій діяльності. Ефективність зовнішньоторговельної операції.

3. Рекомендована література

1. Апопій В. В. Основи підприємництва [Текст] : навч. посібник. – Новий світ-2000, 2013.
2. Гай І.В. Підприємництво: [навч. посіб.] / Гай І.В., Смелянська Т.П. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 368 с.
3. Губені Ю. Е. Підприємництво: [навч. посіб.] / Губені Ю. Е. – Львів : НВФ «Українські технології», 2012. - 572 с.
4. Клиффорд Ф. Грей Управление проектами: практическое руководство / Ф. Грей Клиффорд, У. Ларсое Эрик ; пер. с англ. – М.: Дело и сервис, 2003. – 528 с.
5. Кучеренко В.Р. Основи бізнесу. практичний курс / Кучеренко В.Р. Добрава Н.В., Квач Я.П. та ін. – К. : «Центр учбової літератури», 2010. – 176 с.
6. Тягунова Н.М., Юрко І.В. Основи підприємництва. [навч. посібник.] / Н.М. Тягунова, І.В. Юрко. – К.: НМЦ «Укоопосвіта», 2002. 162 с.
7. Юрко І.В. Торгівельне підприємництво – : [навч. посіб.] / – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 232 с.